

ВИДАТНІ ПОСТАТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ НАУКИ

УДК 34(477)(092)

Іщенко А. В. — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ;

Чорноус Ю. М. — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ПАМ'ЯТІ КОЛЕГИ

**(кандидата юридичних наук,
професора В. К. Весельського)**

24 серпня 2016 року внаслідок непередбачуваної дорожньо-транспортної пригоди передчасно пішов з життя кандидат юридичних наук, професор, полковник міліції у відставці, начальник упродовж 2004–2015 років, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ Весельський Віктор Казимирович.

Наш колега та друг народився в с. Сарнівка Дзержинського району (нині – Романівський) Житомирської області 3 листопада 1961 року. Був шостою дитиною в багатодітній сім'ї лісника, мав трьох братів і стільки ж сестер.

Одразу після закінчення 10-го класу Биківської загальноосвітньої середньої школи розпочав трудовий шлях: працював збиральником деталей і виробів із деревини виробничого об'єднання «Південьмедскло» у смт Биківка.

Протягом 1979–1981 років проходив строкову службу в Збройних силах СРСР у м. Бердичев та Осиповичі (Білорусь). Після демобілізації з армії працював черговим слюсарем-ремонтником Гостомельського скляного заводу Київської області.

Службу в органах внутрішніх справ розпочав у жовтні 1982 року, вступивши на навчання до Дніпропетровської

спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР. Уже під час навчання проявив себе як наполегливий, відданий боротьбі за справедливість співробітник правоохоронних органів. Відмінне навчання та дисциплінованість поєднувалися з безпосередньою участю в охороні громадського порядку та протидії злочинності. Так, під час проходження стажування 26 серпня 1983 року В. К. Весельський патрулював у сквері Будинку культури смт Приморське Феодосійського району Кримської області. Він звернув увагу на підозрілого громадянина, який порушував громадський порядок. З метою припинення протиправних дій юнак наблизився до правопорушника, який зненацька ножом завдав В. К. Весельському тяжкого поранення, що потребувало негайного оперативного втручання. Поранення визнали отриманим в межах проходження служби під час виконання службових обов'язків. Злочинця було засуджено до п'яти років позбавлення волі.

У 1984 році з відзнакою В. К. Весельський закінчив Дніпропетровську спеціальну середню школу міліції МВС СРСР та почав працювати оперативним уповноваженим Жовтневого РВВС УВС м. Києва. Згодом, 1988 року його рекомендували до вступу на навчання в Київську вищу школу МВС СРСР (нині – Національна академія внутрішніх справ), яку В. К. Весельський закінчив 1991 року. Здобувши вищу юридичну освіту, вирішив пов'язати власне життя з науково-педагогічною діяльністю і цього ж року успішно склав вступні іспити до ад'юнктури вищезазначеного закладу.

Після закінчення ад'юнктури з 1994 року Віктор Казимирович постійно працював на кафедрі криміналістики (нині – криміналістики та судової медицини) Національної академії внутрішніх справ. Послідовно обіймав посади викладача (1994–1998 роки), старшого викладача (1998–2000 роки), заступника начальника кафедри (2000–2004 роки), начальника кафедри (2004–2015 роки). В органах внутрішніх справ загалом прослужив 33 роки. Після звільнення на пенсію 2015 року обіймав посаду професора кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, де працював до останніх хвилин свого короткого життя.

Життєвий, службовий і творчий шлях В. К. Весельського був досить насиченим. Відповідальність за доручену справу дала

змогу йому за відносно незначний проміжок часу пройти шлях від викладача до керівника провідної кафедри авторитетного національного юридичного спеціалізованого навчального закладу України, знаного за межами нашої держави. Завдяки активним науковим пошукам у жовтні 1999 року він успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» на тему «Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекти)», результати якої донині використовують як учені (в межах наукового розроблення цих складних проблем), так і практичні працівники (зادля вдосконалення власних практичних навичок щодо отримання інформації від людей).

У червні 2001 року В. К. Весельському було присвоєно вчене звання «доцент». Наполегливість і визнаний авторитет ученого в науковій та педагогічній галузях дали йому змогу 2008 року отримати як виняток (без захисту докторської дисертації) вчене звання професора кафедри криміналістики.

Професор мав високий авторитет у колективі Національної академії внутрішніх справ, активно працював у складі Вченої ради, науково-методичної секції та науково-методичної ради закладу.

На високому педагогічному рівні науковець читав лекції, проводив семінарські та практичні заняття з магістрами, слухачами й курсантами, обираючи оптимальні шляхи належного опанування ними теоретичних знань і навичок, зокрема в територіальних підрозділах, завдяки чому заслужив подяку та шану підопічних.

Як науковець і керівник кафедри Віктор Казимирович постійно підтримував службові, творчі й особисті дружні зв'язки майже з усіма колективами та керівниками кафедр криміналістики, кримінального права, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності провідних юридичних вишів держави, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, Генеральній прокуратурі України, Службі безпеки України, Міністерству внутрішніх справ України та іншим відомствам. Завдяки науковому авторитету професора запросили до роботи в спеціалізованій вченій раді із захисту дисертацій Університету Державної фіскальної служби України.

Як керівник В. К. Весельський був досить вимогливим до себе та підлеглих. Він переймався всіма успіхами й негараздами колег, не залишав без належної уваги та піклування співробітників, у яких виникали важкі життєві ситуації.

На науковій ниві вчений зарекомендував себе як допитливий дослідник. Самостійно та у співавторстві підготував понад 80 публікацій загальним обсягом близько 130 друкованих аркушів, з яких 59 праць наукового та 21 навчально-методичного характеру, зокрема 56 публікацій у фахових виданнях. Серед них монографія, підручники, курс лекцій, 11 посібників і понад 60 статей. Основними напрямками його наукових розробок були теоретичні проблеми та практичні аспекти криміналістичної тактики й методики розслідування окремих видів злочинів. З-поміж досліджуваних питань тактики слідчої діяльності чільне місце належить засадам тактики слідчих дій і сучасним проблемам допиту, слідчого огляду, призначення та проведення судових експертиз. Вивчаючи методiku розслідування окремих видів злочинів, професор розробляв шляхи вдосконалення протидії найбільш суспільно небезпечним, складним і резонансним злочинам: торгівлі людьми, кіберзлочинності, наркобізнесу.

Науковець зробив вагомий внесок у підготовку науково-педагогічних кадрів. За час керування кафедрою криміналістики та судової медицини (2004–2015 роки) близько 150 ад'юнктів і здобувачів захистили кандидатські дисертації, чому він сприяв у своїй повсякденній діяльності. За кількістю це становить майже половину від усіх праць, захищених за всю історію діяльності кафедри (1964–2016 роки).

Безпосередньо під науковим керівництвом В. К. Весельського підготовлено понад 30 кандидатів юридичних наук за спеціальністю 12.00.09. Тематика досліджень його учнів є досить різноманітною: увагу здебільшого зосереджено на проблемах методики розслідування окремих видів злочинів. Зокрема, йдеться про розроблення методик розслідування таких резонансних злочинів, як вбивство (В. І. Перкін, 2003; Ю. Б. Комаринська, 2010; Д. М. Тимчишин, 2014; С. В. Яковчук, 2014); торгівля людьми (В. В. Пясковський, 2004; В. С. Філашкін, 2012); злочини, вчинені в місцях позбавлення волі (М. М. Сербін, 2006); терористичний акт (В. В. Літвін, 2007); порушення правил безпеки дорожнього руху (П. П. Луцюк, 2007); злочини, пов'язані

із застосуванням вибухових пристроїв (Т. М. Бульба, 2009; В. В. Поліщук, 2013); розбійні напади (В. І. Оперук, 2010; О. М. Завадський, 2014); фальшивомонетництво (А. М. Тимчишин, 2011; А. В. Мировська, 2012); шахрайство (Т. В. Охрімчук, 2011); інші корисливі злочини (Ю. А. Шевченко, 2014); злочини проти довілля (Ю. М. Туровець, 2012); злочини, вчинені з використанням службовою особою своїх повноважень (А. Б. Балонь, 2015). Окрім цього, ад'юнкти та здобувачі професора В. К. Весельського досліджували засади використання спеціальних медичних знань під час розслідування злочинів (І. Г. Галдецька, 2011); механізм учинення злочину (Н. А. Сьоміна, 2012); криміналістичні засади розслідування інсценувань злочинів (А. А. Саковський, 2013); питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів (І. М. Єфіменко, 2014). Уже після передчасної смерті В. К. Весельського було захищено дисертації, наукове керівництво написання яких він забезпечував (О. Г. Гук «Розслідування фальсифікації лікарських засобів та обігу фальсифікованих лікарських засобів», (2016); Г. Ю. Нікітіна-Дудікова «Розслідування насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом щодо малолітньої особи», (2017); С. М. Авраменко «Розслідування злочинів, пов'язаних з розбещенням неповнолітніх», 2017). Уже найближчим часом буде заплановано захист праць, підготовку яких започаткував В. К. Весельський. Ідеться про кандидатські дисертації: С. С. Базір «Розслідування злочинів, пов'язаних з одержанням неправомірної вигоди суддями під час виконання службових обов'язків», О. Я. Мазурок «Криміналістичне забезпечення діяльності органів внутрішніх справ щодо розшуку безвісти зниклих осіб», А. В. Поляруш «Використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом підакцизних товарів», Ю. В. Рудницька «Розслідування крадіжок, учинених неповнолітніми».

Як висококваліфікованого науковця Віктора Казимировича постійно залучали до опонування дисертацій. Тематична спрямованість праць, за якими професор виступав експертом, була досить різноманітною, що також засвідчує його широку наукову ерудицію, фундаментальну теоретичну та практичну криміналістичну і кримінально-процесуальну обізнаність. Він висловлював свою професійну думку про дослідження,

присвячені проблемам методики розслідування різноманітних злочинів: шахрайства (О. Л. Мусієнко, Харків, 2007; С. В. Головкін, Харків, 2008; А. І. Анапольська, Харків, 2011); незаконних діянь з отруйними, наркотичними та сильнодіючими речовинами (О. В. Кузнєцова, Київ, 2008; О. А. Вовчанська, Дніпропетровськ, 2014; З. Р. Сулейманова, Київ, 2011); злочинів, учинених у банківській системі (В. Д. Поливанюк, Київ, 2008; С. О. Удовіченко, Харків, 2011); ухилень від сплати податків і внесків (Г. Г. Філоненко, Київ, 2014; Н. В. Гоч, Київ, 2015); майнових злочинів (А. Г. Солодовніков, Одеса, 2008; І. В. Клинчук, Ірпінь, 2013; О. Р. Лужецька, Ірпінь, 2015; В. В. Самсонова, Дніпропетровськ, 2015); нападів на інкасаторів (О. П. Ващук, Одеса, 2012); порушень законодавства про захист рослин (А. І. Виноградова, Київ, 2013); хуліганства (М. М. Єфімов, Дніпропетровськ, 2015); підробок нотаріальних документів (А. О. Мілевська, Ірпінь, 2016) тощо.

Конструктивні пропозиції В. К. Весельський висловлював щодо дисертацій з криміналістичної тактики. Ідеться про праці, присвячені слідчим помилкам та способам їх подолання (А. Б. Марченко, Київ, 2007); теоретичним засобам класифікації запитань у криміналістиці (О. В. Фунікова, Харків, 2007); тактиці судового слідства (М. Й. Вільгушинський, Харків, 2009); застосуванню компромісів під час вирішення конфліктів у межах досудового розслідування (І. В. Паризький, Київ, 2011); особливостям допиту різних категорій осіб (Т. П. Матюшкова, Харків, 2006; Н. В. Павлюк, Харків, 2011).

Представники кримінально-процесуальної науки також позитивно сприймали роздуми професора В. К. Весельського стосовно робіт, присвячених питанням зловживань у сфері кримінального процесу (О. Ю. Хабло, Київ, 2008); охорони лікарської таємниці в кримінальному процесі (Є. В. Кузьмічова, Ірпінь, 2012); заочного провадження в кримінальному судочинстві України (Р. Г. Песцов, Ірпінь, 2012); участі прокурора на стадії досудового розслідування злочинів (К. С. Тітков, Запоріжжя, 2014).

Як офіційний опонент учений виступав на засіданнях майже всіх спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій за спеціальністю 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно розшукова діяльність». Ідеться

про спеціалізовані вчені ради в Академії адвокатури України, Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ МВС України, Донецькому державному інституті внутрішніх справ, Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Класичному приватному університеті (м. Запоріжжя), Національній академії внутрішніх справ, Національному університеті «Одеська юридична академія», Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого (м. Харків), Університеті Державної фіскальної служби України, Харківському національному університеті внутрішніх справ МВС України. Він постійно брав участь у підготовці відгуків на автореферати дисертацій, де висловлював слушні пропозиції та зауваження, які позитивно сприймали здобувачі.

Професор долучався до розроблення пропозицій щодо вдосконалення вітчизняної правової системи в галузі експертно-криміналістичної діяльності, розкриття, розслідування та попередження злочинів, реформування кримінально-процесуального законодавства.

Чимало зусиль було докладено з метою організації та проведення численних міжнародних, загальнодержавних і регіональних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, на яких Віктор Казимирович виступав із перспективними пропозиціями щодо оптимізації сфери протидії злочинності, удосконалення діяльності правоохоронних органів, поліпшення наукового супроводження протидії злочинності.

У складі різноманітних делегацій, зокрема як член Міжнародної поліцейської асоціації, перебував у службових відрядженнях у країнах близького зарубіжжя та Європи (Росія, Білорусь, Італія, Іспанія, Німеччина та ін.), де прискіплював вивчав позитивний досвід протидії правопорушенням, який популяризував і наполегливо впроваджував у практичну діяльність вітчизняних правоохоронних органів. Неодноразово керував стажуванням курсантів Національної академії внутрішніх справ у поліцейських підрозділах Німеччини.

За роки сумлінної служби в органах внутрішніх справ більше 60 разів В. К. Весельського заохочувало керівництво Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР, Жовтневого райвідділу внутрішніх справ УВС м. Києва, Головного управління внутрішніх справ у м. Києві, Міністерства

внутрішніх справ України, Національної академії внутрішніх справ, Солом'янської районної в місті Києві державної адміністрації, Міністерства освіти та науки України, а також київський міський голова. Серед заохочень науковець отримував медалі «За сумлінну службу» 3, 2 та 1 ступенів, «За відзнаку в службі» 2 та 1 ступенів, «10 років МВС України», «15 років МВС України», «90 років карному розшуку України», «Почесний знак МВС України», пам'ятна відзнака МВС України «15 років боротьби з економічною злочинністю», відзнаку МВС України «За заслуги в боротьбі зі злочинністю» 2 ступеня, відзнаку ГУМВСУ в м. Києві «Знак пошани», ювілейний пам'ятний знак «90 років Національній академії внутрішніх справ». Окрім цього, отримував подяки, цінні подарунки за активну участь в охороні громадського порядку, високі показники в оперативно-службовій діяльності, уміння рішуче діяти під час затримання злочинців, сумлінне ставлення до професійних обов'язків, упровадження новітніх технологій у навчальний процес, здобутки в наукових дослідженнях, професіоналізм і вагомий внесок у зміцнення авторитету правоохоронних органів, активну громадську діяльність щодо зміцнення правопорядку та законності в державі.

Практичну правоохоронну, педагогічну та наукову діяльність професор поєднував із роботою в галузі захисту прав і свобод людини. Ще 1994 року отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Після включення його до Реєстру адвокатів Києва він активно працював на теренах адвокатської практики, про що з великою шаною та вдячністю згадують його колишні підзахисні.

Був турботливим батьком, дбайливо піклувався про дочок Марину (1987 р. н.) та Ольгу (1996 р. н.), кожна з яких стала освіченою людиною і зразковим сім'янином.

Як всебічно розвинена особистість Віктор Казимирович знаходив час для полювання та риболовлі, подорожував мальовничими місцями України та Європи.

Людяність і чуйність В. К. Весельського добре пам'ятають земляки. Крім близьких і рідних, вдячні йому за постійну турботу також односельці, зокрема щодо матеріального забезпечення футбольної команди (у якій і сам часто грав), вияв уваги до рідної школи та вчителів.

Вагомі здобутки Віктора Казимировича Весельського не заважали йому планувати подальші перспективні справи. Безжална смерть завадила реалізації багатьох сподівань шанованого науковця та педагога. Недописаними залишилися сторінки докторської дисертації, присвяченої нагальним проблемам криміналістики, майбутніх монографій, підручників, посібників, лекцій, статей.

Невимовно сумуючи за колегою, соратником і другом, з оптимізмом сподіваємося, що справу Віктора Казимировича Весельського – знаного юриста-практика, відомого вченого-правознавця, принципового керівника, досвідченого педагога, професора, чуйної, турботливої людини – продовжать друзі, колеги, учні, зберігаючи про нього світлу пам'ять.

Стаття надійшла до редколегії 21.08.2017

Ishchenko A. – Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Criminalistics and Forensic Medicine of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine;

Chornous Yu. – Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Criminalistics and Forensic Medicine of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

MEMORY COLLEAGUES
(Ph.D in Law, Professor V. Veselskyi)